Број 38. У Новом Саду, у суботу 19. фебруара 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

У редништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Шта спрема Селова влада?

Сваким даном је све јасније, шта спрема Селова влада. Говори министар-председника Села, што их је говорио у угарском сабору беху глатки, као змије. Али нису могли никога обманути. Кад је са обема рукама бацио народностима у јело љуте паприке, онда је са смешећим лицем додао и две три мрве шећера. То је требало да покаже његову благонаклоност.

Но ако има још некога, ко се је варао у намерама Селове владе, томе ће бити све јасно, кад сазна једну најновију „маленкост.“

Министар правде изнеће наскоро пред сабор нов предлог казненога закона. У том се предлогу води рачуна и о најмодернијим установама. Н. пр. под заштитом закона биће изрично постављена телефонска мрежа, као и нови електрични јавни сигнални апарати.

Но то је нешто, о чему воде рачуна закони свега света. Ал има нешто ново, што још није било нигде у свету, ни у једном казненом закону.

§. 39. а) (у одељку о преступима) треба да гласи од сад овако:

„Са затвором од месец дана и са глобом до 200 фор. казниће се сваки онај, који без дозволе угарске владе од једног друштва или лица, које је ван Угарске, иште, или прими материјалну помоћ за црквене, школске или народносне цели“.

Нечувено! Где је још било у свету, да се граде тешкоће, кад је реч о помагању цркве и школе? Што се свуда радо гледа, то да се код нас казни. И то да се казни и — покушај. Јер не само да ће бити забрањено примити наведену помоћ без министарске дозволе, но ће бити забрањено и искати. У ствари се тим казни и сам покушај, да се дође до помоћи, па ма и не испао покушај за руком.

Ову строгост, ову неприродну препреку, кад се тиче помоћи цркви и школи, не би нико могао разумети. Нико да нема у законском предлогу, и оне две речи: „народносне цели“. Ту је избио клин из вреће. Забрањено је под наведеним приликама искати и примати припомоћ без министарске дозволе не само за црквене и школске, но и за народносне цели.

Ту лежи зец! Та мутна реч „народносне цели“, казује, да се не само народносна црква и школа разуме под именом „народносне цели“, него и просвета народносна.

Јер за Бога, шта је обележје „народности“? Народносна језик, култура његова и понегде, као што је и код нас, црква његова.

Види се јасно, да је тај цео параграф наперен против народности.

Што се тиче практичне важности тог параграфа, ми му не придевамо никакву важност. Врло је била слаба помоћ, која је долазила са стране, народносним школама, црквама и просвети њиховој.

Ми Срби нисмо били тако сретни, да искусимо помоћ наших суплеменика, на пољу цркве, школе и просвете, а држимо, да и друге народности Угарске нису биле боље среће.

Овај параграф, може да послужи само неправедној влади за гоњење народности. Јер шта се све не може протумачити као помагање: „народносних цели“?

Али да манемо и то. Ако сабор усвоји тај параграф, усвојиће њиме на сваки начин једну правну бесмислицу. И у напред кажемо, с практичке стране може народностима бити прилично све једно, а усвојио се тај параграф, а не усвојио се.

Нами је најглавније то, што тај предлог доказује тежњу владе... По правди и по закону, народности Угарске имају права, да држава помаже њихов језик, њихову културу, њихову народност. —

То се не чини! А да се не мисли чинити ни под Селом, то показује овај нов предложени параграф. Управо, он иде корак даље, брине се већ о томе, да спречи свима „народносним целима“, цркви, школи, просвети сваку помоћ са стране, а већ по домаћој помоћи свршили су.

Па шта да кажемо на све то?! Држимо, да ће сабор одбити тај параграф, ако не због другог, оно бар да се не смеје свет.

Но усвојили га, ми ћемо остати живи и поред њега. Много смо већ издржали, па ћемо издржати и то.

Жалимо само, што још никако нема увиђавности према народностима. Жалимо, што се губи снага и време на ствари, које не само не користе држави, но само штете..

Што то још и сад не могу да увиде неки државници, то даје веома жалосну сведоџбу њиховим државничким способностима.

Српско друштво „Шумадија“ у Прагу.

Мислим да не ће згорега бити, ако се која реч проговори о овоме српскоме друштву у словенском Прагу. Друштво је првобитно састављено држим 1874.—75. год. под именом „Јавор“, о чему не постоје дата у записницима, јер је то скоро све упропаштено. А како? рећи ћу и то. Они који поближе знају нешто о овоме друштву из оних времена, обавезали би садању управу, када би јој поближе оцртали први друштвени рад о постанку његову и развијању. Године 1881. друштво је преокренуло назив у „Шумадија“.

Садања управа носи се мишљу, да свечано прослави 25-годишњицу постанка и живота српскога друштва у Прагу.

У години 1898. замолише браћа Хрвати и Словенци српско друштво да би их као госте у везу примили. Срби, који су увек готови да пруже братску руку брату — прихватише их братски и уведоше у своје коло. Ал, не леви враже, браћа употребише небратски своју надмоћ, сазваше скупштину, под српским именом а без сазнања Срба и изабраше своје у управу. Дођоше дивљи и истераше питоме. Срби се повукоше и гледаху у своме рођеноме друштву где се други шире и баратају са друштвеном имовином као и са својом рођеном и ако изрично стоји у штатутима: „За случај престанка друштва сва имовина прелази у руке Српске Матице у Н. Саду.“

Срби беху пасивни посматрачи и ако су могли целу ствар пријавити државном тужиоцу и потражити своје друштво и имовину.

Хрвати и Словенци управљаху са српским друштвом и имовином а под српским именом, водећи све записнике латиницом. Између њих искрснуше несугласице, свађаше се и напослетку Хрвати иступише, а за њима ето и Словенци оставише српско друштво.

Чим су то учинили, састаше се Срби на договор и изабраше управу српску и обновише рад. Али јаој, нами! Књижница је друштвена скоро опустошена Многе и

ПОДЛИСТАК.

КЕПЕЦ.

Густав Штриндберг.

Мој пријашко беше мали, кржљав и грбав. Порекло му бијаше тамно, као у свију људи, који станују тамо на крај вароши. Младост је провео прилично жалосно: дали су га већ у раном детињству за шегрта, код неког мазала. Прво је бојадисао врата и прозоре, за тим је моловао фирме, а на послетку је слиао пределе под капијама и степеницама. Једнога дана заблуди у музеум, где угледа многе лепе слике. Са свим је разумљиво, што се и у њему разбуктала жудња, да и он овако лепо слика на платну и да себи стече славе и имена. Оде кући и на слика на маленом комаду платна леп предео. Када је свршио похвали се и оном старом господину, који је становао у истој кући, на горњем боју, и бавио се у доколици такођер сликарством. Стари господин се сажали јаднику и закључи, да му помогне. Дао му је боје и кичице и научио га, како се то од прилике ради. За тим га је представио својим пријатељима, професорима и помогао му, да уђе у академију. Сав се заложио, да му осигура будућност Држао је да ће му осветлати образ. А Емил — тако се звао наш патицврк — употребио је ту прилику, те се истицао међу својим друговима.

Гурају га напред, — вељаху једни.

Чудне ми вештине, када са професорима барата, — мислили су други.

Али Емил се понео, као да је све друге наткрилио. Шећкао се по школи и критиковао је. Турао је нос у послове бољих и старијих, а када му је когод понекад ваљано одговорио ухватио га је за ухо. Испрва само из шале, а доцније и озбиљно. А они му нису смели да врате мило за драго. Та ко би подигао руку на таквога јадника.

Мали Емил постаде полагано деспота. Тако му уђе у обичај, да све каже, што му је на језику, и дотерао је у томе до такове вештине, да је изгледао духовит, па је временом то и постао.

Када је своје пакосне стреле наперио и на своје учитеље, ови се расрдише. Али ко ће да се озбиљно осврће на то, што брбља такав један лилипутанац!

Нашао је добротвора, који га је послао у Париз на науку. У Паризу је постао заниматљива особа. У каванама давали су му најбоље место и прву реч. И он је доиста свугде водио главну реч, јер је на то већ навикао, а и бојао се сваки његова оштра језика. На улицама је упадао у очи, јер је редовно ишао с неким врло дугачким другом, који га је морао ухватити испод руке. Људи су се смејали, када су га видели, али су му и нехотице били наклоњени И жене су му се смејале, када им се приближио и метале га на колена, као какво детенце, али су га доцније заволеле.

Освајао је на све стране. Он је наравно мислио, да је то због његових личних својстава. А међутим не беше тако, него су му људи из неког скривеног нагона и сажаљења били наклоњени. И тако је он себи уобразио, да је нека личност.

Умео је да изврши и велика дела. Израдио је, да су га добротвори послали у Млетке. Једнога јутра спази ту у пристаништу неку шведску лађу. У вече је већ вечерао код капетана са свима својим друговима, шта више, приредио је те ноћи и ватромет на лађи, а пред зору су прошетали по мору — и све то без дозволе капетанове, цигло по вољи и на једну једину реч тог тесногрудог патицврка.

Изгледа, да је он увидео, да је једнакост међу људима са свим немогућа. И за то, што је са својих недостатака стајао испод обичне мере, трудио се сваком приликом, да се по сваку цену узвиси над онима, међу које га је судбина поставила. Рђаво се осећао, чим је видео човека, који је од њега био већи — мислим по духу или по друштвеном положају. — На своју телесну ману није се ни освртао. Када се намерио на грбава човека, ругао му се и

најважније књиге из друштвене књижнице фале Словенци предаше у готовом 5 фор. 71 нов. и тим се мисли да је свршено.

Ја, пак не мислим да је тако. Требало би Хрвате и Словенце повући на одговор и замолити сваког бившег члана друштва, код кога се која књига друштвеча налази, да се врати друштву, јер то није својина појединаца, него једна корпорација, подмлатка српскога, коме се из године у годину у наслеђе оставља.

Садања управа прегла је озбиљно на рад. Крај осталих набавака, направила је и друштвену таблу са ћириловим словима и прибила на своме стану. Мржња која влада према Србима од стране Хрвата а и некојих Словена, претворила се истовремено, као и у Загребу — и у Прагу, у освету. Српска табла је часилно ноћу скинута. С тим није ствар докончана. Изазивачки поступак Словена и Хрвата, њихово подсмевање и набацивање поругљивим речима, може бити од злокобних последица. Они треба да знају, да све има граница и да Србин, и ако трпељив — може да ускипти и онда....

Озбиљнији Хрвати и Словенци требали би да поуче своју млађарију како треба радити на тој словенској узајмици, а на првом месту „Словенски Клуб“, који се нарочито зато склопио, да негује узајамну слогу међу словенском браћом, и да не дозволе пред њиховим очима, у Прагу, колевци словенске узајамности, да се такав вандализам чини, који је на штету свију нас.

Нова управа имала је до сада 5 одборских седница, а осим главне и једну ванредну скупштину. Приредила је пријатељско веће у очи Божића и светосавско веће. Корпоративно је суделовала на укопу „Вере“, кћери уваженога Србина Ђорђа Суботића. Управа је ставила у задатак, да друштво српско „Шумадија“ буде стожер српски, да привуче све Србе у своје коло, који се налазе у Прагу, а носи се и мишљу: да приреди у априлу велику српску забаву, са којом ће се може бити спојити 25-годишња прослава опстанка српског друштва. Не би згорег било, кад би се издавачи књига сетили српскога друштва и послали му по један примерак изашле књиге као и српска уредништва своје листове. Адреса је друштва: „Srpski spolek »Šumadija« Vinohrady, Prag. Brezinova kavarka“. Ник.

Политички преглед.

Положај у Аустрији. У среду пре подне су се саветовали повереници ческог клуба и клуба јужних Словена у нарочитој конференцији. Повереници конзервативних велепоседника су се извинили због свог недоласка, али су напоменули, да ће тај дан у веће доћи у Беч.

Међу оним првим повереницима, постигнут је у многим важним питањима, потпун споразум, а донета је и заједничка одлука у погледу избора првог потпредседника. — Око подне састао се први пут у овој сесији извршни одбор странака већине, да се посаветује о избору првог потпредседника. Одлучено је, да се ствар одложи и да се умоли председник сабора да избор одреди у првој седници, идуће седмице, како би поједини кругови могли да донесу своје одлуке у тој ствари.

Стање у Ст. Србији и Македонији. Из Солуна јављају, како су претеране све вести о комешању међу Арнаутима и како се јаком прикупљању Арнаута у околини Приштине не приписује већа важност. Хафис паши, косовском валији пошло је за руком, да умири арнаутске поглавице, и ови ће у миру сада сачекати решење својих потраживања. Још јављају из Солуна, како се хришћанско становништво, у тим крајевима, којима Арнаути припретише, умирило и како су радње у Приштини опет отворене. — Само да се за најкраће време и опет не чује о новим покољима и зулумима арнаутским. Јер је врло невероватно, да се Арнаути јако прикупљају за то, да мирно сачекају решење својих захтева. Кад би то хтели, они би онда мирно на своји домови чекали то решење, а не би се оружани у толикој мери прикупљали.

Из Приштине јављају о томе ово: У Приштини и околини влада узнемирљив покрет, који је проузроковао тамошњи муфтија. Услед тога је у тамошњем српском становништву настала права паника. Арнаутски вођа Сулејман-паша отишао је с 1000 Арнаута у Липљан, да дочека и поздрави 2000 Арнаута, који долазе од Призрена. Ради одржања мира косовски валија стигао је у Феризовиће. Једна комисија која је отишла у Скопље, испитаће жалбе становништва против председника општине, дефтердара и других чиновника.

Немачки државни сабор. Предлог посланика Винтерера, да се укине параграф о диктатури у Елзас-Лорену, усвојен је у трећем читању великом већином гласова. — Тако исто је усвојен у другом читању предлог о директном изборном праву у Елзас-Лорену.

Осам сахата рада на дан. Енглески доњи дом одбио је са 199 против 175 гласова предлог, да рад траје осам сахата код радника у угљеним мајданима.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Са бојишта стигоше у Лондон опет две радосне вести. Једна је: генерал Клемент ушао је у Колесберг. А друга је: лорд Дундоналд ушао је у Ледисмит. — Нема сумње да су и ове две вести изазвале скоро исто онако заносно одушевљење, као и вест о предаји Кронжовој.

Из оба ова извештаваја види се, да су оба ова места заузета, што се непријатељ повукао. И заиста из Ледисмита стижу већ данима вести да се Бури повлаче а носе собом и сав материјал и рану.

Поједина одељења бурска заузела су била јаке положаје, и одатле са потпуним успехом борила се са војском генерала Булера, док Бури нису све своје ствари одвукли. Како су Бури умели да се боре, то се из сваког извештаја генерала Булера јасно видело. Па и у последњој борби јавља Булер да су енглески губитци само у официрима 44 људи, и да је скоро сваки војник из ирске физилирске регементе рањен.

И тако се бурска војска већ повукла из Натала а њена одељења посела су само два виса, која воде у бурско земљиште. Ова ће без сумње мало дуже држати, да тек касније и њих напусте. И сад је дакле дошло време да је већ куцнуо час и ослобођењу генерала Вајта и његове напаћене војске.

Лондон плива у радости. Њега је радост занела, смела, збунила. И је ли онда чудо што енглески политичари неће да чују озбиљне гласе, што су се оглушили на мудар савет и што грамзе за потпуним уништењем војне снаге бурске. Они хоће дакле рат до истребљења Бура, потпуну превласт над обе бурске републике. Невиде да се цео свет ускомешао већ и да се сваком поштеном човеку буни крв у жилама против њихове непоштене и нечовечне борбе Они обневидише и непомишљају више, да је пут до Преторије још врло далек и врло џамбовит и да се могу зло искрвавити а да Преторију и не виде.

Енглези су последњих дана постигли неке успехе. Али сви ти успеси нису толико стварни, да могу бити од пресудна значаја по даљу борбу. Ево пуних 5 месеци траје већ рат и за све то време, и у пркос својој многобројној војсци Енглези не имадоше до сада ни толико успеха као Бури. Но као што рекосмо Енглезе је радост избезумила. Они само виде пред собом огроман новац, који им прогута овај рат и одмах за тим виде бурске богате златне мајдане, који треба да им испражњене кесе опет напуне.

Но док Енглези прете борбом до истребљења Бура, дотле се генерал Жубер спрема на крваву борбу до ножа. По најновијим вестима генерал Жубер је одлучио да и Блемфонтен напусти. Он концентрише своју главну силу више Блемфонтена. По спремању Бура нема ни трага каквој клонулости ил каквом очају. Они се за то повукоше са свију линија да отпочну „мали рат“, а то би баш тре-

---

говорио му, да не вреди да живи.

Првог свог добротвора трудио се да заборави. Али пре тога озлоједило га је

— Драги мој, боље би учинили, да не сликате. У вашим сликама нема ни трупка живота.

А он му је помогао, да савлада све теш коће у почетку!... Стари господин није га више ни погледао, а кепец се томе баш и радовао.

Људе из виших сталежа страшно је гонио. Једном га позове барон Х. на вечеру, коју је приредио у почаст неког младог војводе. Емил прими позив, али само за то, да друге наљути. При уласку ругао се почасној стражи војводиној, а свој капут предао је војводином коморнику. Неко му напомену, ко је тај господин.

— Знао сам одмах, — одговори он врло часно — да спада међу послужитељско особље.

Војводи је пружио мали прст, одмах му је рекао »ти« и запитао га онако преко рамена: »како је, како је?« Млади војвода био је толико васпитан, да се при свем том учтиво понашао према њему, али Емила то није збунило. Када је за вечером домаћин подигао чашу у здравље свом високом госту, сви поустајаше, само наш Емил седи. Када га је сусед опоменуо, да не буде неучтив, ушти не га Емил за листове. На то га сусед ухвати за јаку, усправи га и поштено га ошамари. Изврглa би се читава туча из овога, да се није умешао сам војвода у корист кепецову.

— Оставите га! — викне суседу.

— Ко би још дигао руку на таквог јадника!

И то је помогло Још је Христос рекао, да таковима припада царство небесно.

Емил се и опет осети у седлу. Просуше се на њега пребацивањима, али он је сваком одшалио. Боје га се као бесна пацова Радије трпе, да се руга свима друштвеним правилима и добром укусу. Ох, па ко не ће позавидети овом јаднику, та он сме све на свету!..

С године на годину, постајао је Емил све славнији. Сада је већ нападао и академске професоре. Рекао је, да су већ излапили. Но међутим дође време, да од младића по стане човек. То доба врло је растужило кепеца.

Тело му није расло, само унутрашњи органи крупњали су Плућа му већ нису могла лепо да стану у тесне груди, него су прогњечила срце, те је почео теже да дише. Био је увек болешљив, те људи почеше још више да га сажаљевају. У то доба нађе се једна млада, лепа а богата женска, која је била спремна, да жртвује све своје благо, само да улепша последње године овоме јаднику. Пошла је за њега. Своје уморне, худе удове, могао је сад да одмара на њеним меким грудима.

Је ли га та жена волела? Ко може у то да сумња, та она му је дала све што има, а није примила ништа; па зар то није љубав!? — За неколико година ослабио је мој пријатељ као сенка. Једнога јутра нађоше га мртва у постељи.

Када је жена видела његово јадно, мало тело, згрозила се. У души јој искрсну питање: Како је могла да воли ову наказу? Учинило јој се, као да је преварена. Али опет! Било је нечега, што је могла волети. Његов велики дух.

А је ли у њега био велики дух? Или је можда и та величина била варљива? Добро је сликао; његове слике стекле су му гласа. Био је велики, дух и ако није био женијалан. Али та величина само се онда истакла, када сте је сравнили с његовим нејаким телом. Сваком је изгледао као дете. Тек када је уста отворио видели сте, да је човек. Утецао је на људе као неки стармали. Изгледало је свакоме, као да је природа, која му је мајеха била, доцније хтела да му то надокнади пријатним животом и мирном смрћу.

Па ипак није био велики човек. Био је исто тако мали, као што су просечно сви људи: био је тиран, био је пакостан, није ником свртао с пута, није никада никога поштедио, племенитијих осећаја, нити је имао, нити их је поштовао, није умео да љуби, није умео да прашта, јер је био — мали. Тело му је било мање него наше, али му је душа била таква, каква је просечно у нас свију.

Превео **Spectator**.

бало Енглезе да растрезни, те да хладним разбором размисле, шта их сад тек чека.

Да ће Жубер доиста променути начин борбе, види се и по томе, што мисли и Блемфонтен да напусти. Све до Блемфонтена није предео згодан за вођење такова рата, али одатле па све до Преторије, предео је као створен за таково ратовање. Ту имаде високих стена, а за њима долазе стрма брда. Железница се пење на 5500 стопа, а води кроз високе брегове, преко многих јаза и богаза, ту се врло тешко даје бранити од изненадна нападаја. А воде је ту тако мало, да то може постати правом несрећом. Друмова нема скоро никаквих. И ту ће да чека Буро непријатеља. Буро, који је познао сваку стену, сваки јаз и богаз, који је на ту климу кроз навикао, и који са својим даром зна да прелети сваку стазу. Тај је предео управо створен за „мали рат“. А које добро чека енглеску војску у ти крајеви? Та она на све то није научена, а осим тога своју рану и џебану врло тешко ће вући собом. Па кад је још захвате дневне ужасне жеге а ноћне врло тешке хладноће, кад је спопадне жеђ и њу сву изнурену од ужасна пењања и провлачења, нападне одједном непријатељ, кога и не види, зло је искрвави и тлачи, па нестаје да се опет појави. Та енглеског војника ће тада гроза да хвата, он неће имати мирна дана ни ноћи, да мало отпочиње.

Пут до Преторије је дакле још врло далек и трновит, победа енглеске војске још је врло високо у ваздуху. У Лондону би требали да се окану заноса и да се још добро размисле, пре но што заиста и отпочну рат до истрбљења, јер тај рат може врло лако баш њих истребити.

Српско народно позориште.

У среду, 16 фебруара гледали смо три шаљиве игре: шпанску, француску и српску.

Прво беше на реду: **„Лек од пуница“** од Дон Мануела Хуана Дијане. Превео Ј. Ђорђевић.

Кад је један стари вук, по тителском риту немилице таманио овце, потужиће се чобанчад деда Гаври: — Шта ћемо деда с њим? Не да нам живети, а не можемо никако да му досадимо. — Па ожените га децо, ако можете, онда ће имати других брига и оставиће вам овце на миру.

Отприлике ове се филозофије држи и писац комада: „Лек од пуница“. „Удај је“, па ћеш бити миран. Фридерико има две пунице: пуницу матер и пуницу мајку. Шала нам показује какве су биле препреке, док је поудавао обе пунице, те имао мирна часа у својој кући.

У овој шали имађаху прилике да се веома лепо истакну гђа Тодосићка (која је била пуница мајка) и г. Динић (Дон Клето). Како гђа Тодосићка тако и г. Динић беху ванредно добри. Приказ је и иначе био добар.

Други на реду беше: **„Партија пикета“** по Фурнијеру и Мајеру превео Ф. Оберкнежевић.

Ово је већ слабији комад но „Лек од пуница“. Исмева се до душе надуто племство, али се уздиже буржоазија, новац. Не само племство, него ни новац нема права на поштовање. Човечја права вредност лежи у раду, поштењу и способностима његовим. Лупкати непрестано по кеси с новци, а исмевати племство зато, што је осиромашило а остало надуто, то је већ нешто застарело... Та кеса с новци није испунила оне наде, које бар неки полагаху у њу, у оно доба, кад је скршена претежна моћ племства.

У овом комаду био је г. Ружић изврсни Шваље Ромферије, онакав, каквог га гледасмо пре много и много година. Публика га гледаше с уживањем. Госп. Добриновић беше Мерсије, трговац. Што но реч, да сте дукат дали за сваку реч, не би нашли ни за једну, из које би могли закључити, да је г. Добриновић — драстичан комичар. Тако је лепо и пријатно приказао мало нервозног, ал не комичног старкељу. Види се по свему, да г. Добриновић још увек напредује у улогама — сваке врсте.

— Гђица Радошевићева имала је у овом комаду мало већу улогу. Приметило се, да је још прилично дрвена, нема увек потребне живости ни у говору, али је сасвим могла поднети, и ако буде чешће имала јаче улоге, без сумње ће брзо напредовати.

Г. Стојановић био је нарочито добар у сцени, где моли оца за опроштење, што ће да га успава... Да може тај срдачни глас да ухвати, кад год му је потребан, много би му вредило.

Напослетку гледасмо: **„Ретку срећу“**. Шаљива игра у 1 чину, написала Милева Симићева.

— И овај комад је — наградила „Матица“. У комаду има 2 Милана Марића. Софија, младо девојче, пише писмо једноме, а оно долази у руке другоме Милану.

Но кад изузмете ситне забуне, које су изашле из тога, Софија је имала „ретку срећу“. Она је свом зету, сестрину мужу, зашила сва три његова шешира једно за друго. Он да јој се „освети“, преварио ју је, како је добила на лутрији.

Софија верује у то, а Маца слушкиња, растелалила то по вароши. Петар Марић, богат економ, није хтео донде да проси Софију за свог сина, (и ако су се деца волела) јер му је девојка била сирота. Но кад чу вест о лутрији, похита да испроси Софију. Том приликом је изашло на видело, да од целе лутрије нема ништа, ал ствар беше већ свршена, па је тако и остало.

Ето то је та — „ретка срећа.“ А да ли је за репертоар нашег народног позоришта овај је комад доиста срећа, то не би смели тако сигурно рећи.

Приказивачи су се много трудили, да са своје стране помогну комаду. Нарочито је то учинила гђа Марковићка (Софија), која је имала главну улогу, те створила из Софије све, што се из ње могло створити.

Вести из места и са стране.

Српски учитељски конвикт у Новом Саду добио је 80 круна добровољна прилога од румске штедионице и 10 круна од г. Николе Хаџитоме из Београда. Даље је добио на поклон своје обвезнице од 5 фор., и то: четири комада од добротворне задруге Српкиња у Сентомашу, од г. Шандора Петровчанина, ратара из Чуруга 1 комад; од г. Димитрија Пазарског из Руме 1 комад, и од г. Марка Шарчевића, равнајућег учитеља из Нарте, 1 комад. Свима горњим приложницима изјављује се од управе конвикта најтоплија захвала. Јавља се уједно, да је по други пут вучено 40 бројева обвезница друштвених за 1899. г. и извучени су ови бројеви: 100. 132. 166. 207. 375. 276. 281. 282. 283. 309. 345. 360. 361. 407. 520. 536. 579. 580. 582. 584. 605. 619. 627. 636. 667. 695. 700. 734. 800. 824. 832. 835. 836. 846. 874. 883. 919. 924. 945. 983. Умољавају се дакле сви поседници ових бројева, да пошљу на управу конвикта своје обвезнице под горњим бројевима, па ће им се, ако желе, са захвалом исплатити позајмљена свота.

Какво ће време бити. То зна Бог и — календар. А они што се баве календарским расматрањима, као што је познати професор Фалб, прорекао је, да ће у прошли уторак и среду падати снег. Но ако није погодио за те дане, оно је снег закаснио само за један дан. У четвртак по подне побелиле су улице од снега. Прориче он, да ће снега бити још два пут у марту, и то од 23. до 26. фебруара по ст. и и од 27. фебр. до 3 марта. Може се надати великим водама и поплавама. Од 4. до 12. марта биће суво, а даље биће доста кише, па и снега. Капетан Ледеховски нешто друкчије прориче. По њему биће почетак марта непостојан, за тим благо и лепше време, друга половина биће рђаво време, буре и грмљавине. Биће да имају обоје право. Јер које још тако превртљив, као март месец?

Мастило поскупило. Чим је поскупила артија, поскупило је и мастило, и то по истом рецепту: путем картела. У среду су се састали аустро-угарски фабриканти мастила у Бечу, где су због поскупљивања сирова материјала, паковања и боца, закључили да повисе и цену мастила.

Забаве. Панчевачко српско црквено певачко друштво приређује под управом свога хоровође г. Мите Топаловића у суботу 19. фебруара (3. марта) 1900. у дворани код „Трубача“ своју редовну беседу са игранком.

— Забаву са игранком приређује српска омладина у Черевићу под управом г. дра М. Шпилера дана 20. фебруара (4. марта) 1900. г. у просторијама велике гостионице. Чист приход намењен је утемељењу „Српског православног црквеног певачког друштва“. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

— Српска црквено-певачка задруга земунска приређује у суботу 19. фебруара у просторијама Гранд-хотела беседу с игранком.

— Забаву с игранком и позоришном представом приређује српско црквено певачко друштве у Бавништу уз пријатељско суделовање гђце Драге Величковићеве и Анке Никашиновићеве у недељу на беле покладе 20. фебруара у гостионици гђе Катице Живковић у корист друштвене благајне.

— Српско црквено певачко друштво у В. Бечкереку приређује у суботу 19. фебруара у дворници новосазидане палате српске црквене општине забаву са игранком.

Штедионица у Варјашу. Српска штедионица као задруга у Варјашу, која је издала проглас на Богојављеније о. г., на упис у чланство, добила је од тргов. суда потврду, те ће свој рад званично од 15. марта (по рим. кал.) сретно отпочети са досада уписаних 1000 удела.

Социјално демократство и берлински универзитет. На берлинском универзитету уклоњен је социјал-демократски доцент др. Аронс. Међу универзитетском омладином настало је против тога живо кретање. У управи академског удружења донесен је предлог, да се најодлучније протестира против угрожене академске слободе и уједно је уручена др. Аронсу изјава симпатије академске омладине.

Оставина једнога просјака. У Паризу је умро неки просјак. Полицији дође до руку његова књига, у којој је водио новац, што га је испросио. Књига дође до руку, али новац не. Стога стегоше ону жену, која је код њега умрлог ноћу седела. И кад је притегоше, она исказа, да је нашла скривено двеста педесет хиљада франака у злату и вредносним папирима. Жену је суд осудио на три године робије. Али полицији није још никако пошло за руком, да нађе обвезнице у вредности од 65 хиљада франака. То ће по свој прилици добро доћи оној жени после три године

Грмљавина и дуга. Из Београда јављају: Јуче око 4 часа по подне чула се у први мах потмула, а доцније доста јака грмљавина на јужној страни неба У $4^1/_2$ часа пао је јак пљусак кише тако топле, као у летње дане. Плаха киша трајала је више од 10 минута, а после ње појавила се на југоисточној страни неба ванредно чиста и јасна дуга.

Ухватио три столећа. Ко још може толико живети? Нико други него повчар, који даје новац под добру камату. Нити оре, нити сеје, само му роди! Тај сретник живео је у Хамбургу и звао се М. Бауер. Родио се у селу Пајне, близу Хановера, 2. септембра 1799. а проживео све до данашњих дана и по папинском рачунању ухватио и треће столеће. Ухватио, а не ухватио, доживео је сто година, што је данас велика реткост.

Пажљиви зет. У Паризу десио се овај занимљив догађај: Неки лекар био је позван бароници Н. да је лечи од главобоље, болова у рукама и уопће од слабости. Она је очекивала, да ће лекар изјавити, да болује од модерне болести, инфлуенце. Али се преварила. Он јој рече, да уклони ону американску пећ, што јој квари ваздух штетним газовима, јер су те нове пећи справе за чување отрова, а отров не трпи никакво живо створење у својој близини. Бароница на то примети, да је та пећ стаје 120 франака. Лекару је то било све једно и саветовао јој је, да је боље да изгуби највећу своту новаца, него да изгуби здравље и живот. И предложи јој, да му уступи пећ за 25 франака, а он ће се постарати, како ће се ње ратосиљати. Бароница пристане и лекар однесе пећ. После неколико дана пође бароница да тражи нов стан и дође у један, у коме упозна своју пећ, што ју је дала лекару и запита: Ко станује овде? Одговорили су јој: Госпођа Н., пуница чувеног лекара. А то је био онај исти, што јој је пећ однео. Бароница се насмеја и оде. Сретна је била што није она пуница, да зет буде према њој толико — пажљив.

Необична пушка. Неки војник из Вашингтона донео је са Филипинских острва пушку, необичну. Непријатељ је пукао и погодио му у цев. Тане се у цеви задржало. И овај храбри војник поклонио је ову пушку својој домовини.

„Плави“ светски језик. Из Париза јављају, да је Леон Болак срочио нов светски језик и назвао га „плавим“ језиком. У осталом Болак узима врло озбиљно ту ствар. Издао је већ седам дебелих свезака, у којима тумачи биће тог свог „плавог“ језика. Он иде за најкраћим и најблагодарнијим упражњењем азбуке — дакле најкраћом азбуком на свету. Ортографија „плавог“ језика је искључиво фонетична. Правила његове граматике не знају за изузетке и тиме се разликују у корисности од досадањих светских језика. У нечем се ослања и на кинески језик, код којих једно „слово“ значи често читаву реч. Примера ради превео је Болак и молитву „Оче наш“ на тај свој језик и она се врло лепо слуша.

Продаја појединих бројева „Заставе“ на железничким станицама.

Извештавамо наше штоване читаоце, да се од сада редовно могу добијати поједини бројеви „Заставе“ за сад на овим железничким станицама: Будимпешта, (источна и западна железничка станица),

Суботица, Нови Сад, Земун, Сегедин, (на главној станици и Сегедин Рокуш), Темишвар, Вршац, Сомбор, Вел. Кикинда, Вел. Бечкерек, Брод, Винковци, Загреб, Даљ, Сења, Фијума. Поједини бројеви „Заставе“ добијаће се на станицама тамо, где и све остале новине. Наши путници треба само да их траже. Поједини бројеви стају на свима тим станицама 6 новч.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 18. фебруара.

Ледисмит. (Од 12./2.) Биле су ужасне борбе. Енглези су покушали четири пута да заузму позиције код Кригерсдорфа, али су увек одбијени са ужасним губитцима и посада из Ледисмита испадала је сваку ноћ, али је и она одбијена од Бура са великим губитцима. Јуче су се Бури с великом журбом и без борбе повукли. На што је Булер ушао у Ледисмит. — Посада у Ледисмиту живела је од ½ фунте кукуруза на сваког војника.

Лондон. Генерал Брабант посео је Шаместаун. Том приликом је погинуло 50 Бура, рањено је 123, а нестало 300. — Енглези не кажу, колики су њихови губици.

Лондон. Бури су у суботу журно напали у два маха Мафекинг, али су одбијени.

Лондон. Овдашњи листови јављају, да је енглеска кавалерија допрла до Блемфонтена. Но та се вест не потврђује. Што је Ледисмит ослобођен изазвало је неописану радост. Све су куће окићене заставама, а звона звоне на свима црквама.

Брисел Главна снага Бура стигла је заједно са топовима на северну границу Оранжа. Жубер командује лично. 6000 људи послано је у кланце аждајских брда да задрже продирање Булерово.

Лоренцо Маркез. Путници који из Транзвала долазе, уверавају да је победа искључена и да се Бури повлаче према Преторији. Изглед је на против, да ће не само грађани оранШки, него и транзвалски у домовину да се врате

Пардеберг. Енглеске предстраже сјединили се са јужне стране са странцима.

Трговина.

НОВИ САД, 18. фебруара (2. марта). Пшеница прве каквоће фор. 7·20 н. Пшеница средња ф. 7 до — н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н Наполица ф. 6·— до — Јечам нови ф. 5·20—— Зоб ф. 4 60—5 Кукуруз у зрну нови фор. 4·70—80 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 48 фор Сланина сува 50 фор. дебела паљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	30 31 нов.	
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25 - 28 нов. по клгр
Јагањци	5 - 12 фор. по пару
Овци .	——— фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

17. фебруара било је	4 16	мет.
18 фебруара било је	4·04	мет

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

17. фебруара (1. марта) 1900.

Пијаца је данас доста трома била. Продано је на 18.000 метерценти. Цена се одржала.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи,

Дукати	11 кр. 43 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 28 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	98 кр. 35 п.
Угарска крунска рента	93 кр. 65 п.
Аустријска златна рента	98 кр. 80 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 30 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 47 п

*

БЕЧ, 14. (26.) фебруара. 1900. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс)

Пријављено је било свега 4822 ком. т. ј. 3639 мађарског, 496 галичког и 687 немачког соја.

Ма да је догон мањи био, ипак се у ценама знатније промене не догодише.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од кр. 52 69 прима до кр 74·— гали чки од кр. 54—69 прима до 72 немачки од 58—74 прима кр., 83 —

Пашњаци од ——— кр.

Бикови и краве од кр. 42—70.

*

БЕЧ, 15. (27.) фебруара. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 9921 ком. а смештено за продају 4438 назимади и 4742 тешких свиња мађарског соја.

Усљед мањег довоза отпочео је вашар живље, но зато је ипак касније осетљива тромост настала.

Прима роба од 92—96	филера	
Средња „ „ 84 - 90	„	
Лака „ „ 74—82	„	
Назимад „ „ 66—82	„	

на килограм живе тежине без потрошарине.

*

БЕЧ, 27. фебр. по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9921 к., дошло је 4438 ком. млађе врсте 4742 комада угојених мађ. соја — Свега 9180 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба	96—97 фил.	изнимно 98 фил
Средња „	92—94 „	
Сремска „	88—90 „	
Назимад „	70—84 „	

Цена је сланини 96—— кр.

„ „ масти 98—— кр. Све од 100 кгр

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4822 комада, од којих беше 3895 угојених и 927 ком. мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима — — —	81—83 фил.
Слабије — — — — —	66—73 „
Мађарске прима — — —	70—75 „
Средње — — — — —	51—60 „
Бикови немачки прима —	66—73 „
Бикови немачки слабији —	52—58 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

ПРИЛОЗИ ЗА „САНТОВЧАНЕ“

које је скупила трговачка омладина у Вел. Кикинди.

По 10 фор.: Народна привредна банка. По 5 фор.: Др. Живко Богдан, Марко Богдан, др. Сава Путник, уд. Данка Јовановић. По 3 фор.: Јоца Мирков ст По 2 фор. 40 нов.: Риста Телечки. По 2 фор.: Ника Николић, Миливој Лотић, Миша Јовановић, Шандор Радовић, Мила пл. Видак, Јован Новаковић, Сима Јовановић, Лаза Будишин, Смиљанка Коларовић, Шандор Будишин. По 1 фор.: Љубомир Лотић, Васа Јакшић, уд. Драгиња Јорговић, Владимир пл. Нинчић, Ђура Будушин, Стева Манојлов ић, Сдавко Лаковић, Хранислав Хартл, Милош Бандић, Коста Средојев мл., Ђура Будишин, Лаза Николић, Мита Будишин, Сава Крагић, Душан Лисулов, Душан Мирков, Јован Мирков мл., Аркадија Контрин, Ана Градл, Иван Недић, Др. Сава Путник, Ђура Рођенков Карлова, Др. Арсен пл. Видак. По 50 нов.: Шандор Малогајски, Коста Богатинчевић, Ђока Рус. Шандор Палинкашев, Живко Терзин, Коста Поповић, Фрања Лев, Млаоен Рајков, Вита Јаконић, Пера Опрић, Паја Симић Букић, Миша Станковић, Сава Вишдик Мокрин, Адам Хајнаш, Стева Лаушевић, Арса Крагић, Сергија Коић, Александер Ранков, Пера Поповић, Никола Николајевић Мокрин, Коста Трифунац, Лука Ћурчин, Север Милосав Т. Хеђеш, Алекса Баковљев, Сава Недучин, Ава Трифунац, Прока Јовичун. Иван Николић и Лудовик Пис; — по 40 новч.: Славко Радовић, Александер Панков, Бела Сас и Золтан Собослау: — по 30 нч.: Арон Миколачки, Б. Брадваровић. Милан Баковљев. Александер Арнот, Урош Фружић, Алекса Сандић Иван Сивчев, Милан Сивчев, Душан Панаотовић. Милан Песуић и Ђура Пе уић; — по 25 новч.: Сима Михајлов из Бочара. и Аћа Маркуш; — по 20 нч.: Младен Ђурђев, Емил Замуровић, Ђока Гајски, Бранко Алдан, Пера Берар, Омер Кнежевић из Башахида, Пера Марков, Данило Милошев, Душан Татомиров из Т. Хеђеша, Јоца Грбанулић, Стеван Недучин, Алекса Барбул, Милка Клајић, Иса Тешић, Ђурица Варађанин, Жарко Чобановић, Васа Рељин, Шандор Гавранчић, Ђука Геиић из Мокрина, Ника Расуков, Ђека Шандоров, Ника Топесков. Милан Бадрлица, Алекса Рељин, Гава Липован, Марко Косукар, Светозар Томашевић, Димитрија Шријко и Лудовик Кубовић, Јоца Субић, Север Левицки, Јоца Новаковић и Васа Стефиновић; — по 15 нч.: Паја Јаконић, Фрања Рац и Жива Рацип; — по 10 нч.: Ника Мирков, Пера Мирков и Пера Богдан.

ЈАВАН РАЧУН

о приходу и расходу постигнутом о „Беседи“, коју је приредила у Молу на Нову Годину 1. (13.) јан. 1900. г., српска певачка дружина молска.

Приход од улазница	106 ф. 20 н.
Приход од добровољних прилога	22 ф. — н.
Свега	128 ф. 20 н.
Расхода је било	48 ф. 97 н.
Остатак чистог прихода	79 ф. 23 н.

Добровољне прилоге приложише ова гг. по 2 ф.: преч. г. Душан Јосимовић, по 1 ф. 20 н.: Ст. Матић, др. Рафаи Јанош, др. Нађ Густав, по 1 фор.: Слоб. Матић, Милош Радонић, А. Микошевић, Марија Сич, Ш. Монхајм, по 90 нч.: Јован Пајић, по 80 новч.: Ката Гагић, по 70 нч.: Јоца Ковачић, Офнер Еден, М. Каћански, (Карлово) Милојко Протић, по 50 н.: А. Вуковић, Бела Ђармати, Влада Субић, Б. Брановачки, Фајер Берчи, по 40 нч.: Васа Поповић, по 30 нч.: Мил. Танурџић, Деак Габор, по 20 новч.: Страка апотекар, Лаза Јовановић, Офнер Јожи, Ленка Ћирић, Милутин Живић, Новак Живић, Мил. Удовички, Тина Радулашка, Н. Јакшић, З. Јелчић, Пера Настасић, Н. Фишер, Бек М. Шварц и Млапен Врбашки, по 10 нч.: Блох Шаму, Тот Иштван, Пола Радонић, Лу а Думитров.

Свима племенитим прилагачима, као и свима онима, који су чиме год помогли да ова забава што сјајнија буде, певачка дружина овим најтоплије благодари.

Рацко Поповић, перовођа. **Душан Јосимовић**, председник.

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У суботу 19 фебруара: Свечана представа у прославу успомене на Косту Трифковића **„Честитам“.** Шаљива игра у 1 чину, написао Коста Трифковић. — За тим: **„Француско-пруски рат“.** Шаљива игра у 1 чину, од Косте Трифковића. — На послетку: **„Љубавно писмо“.** Шаљива игра у 1 чину, написао Коста Трифковић.

†

Професорски збор српских учит. школа у Сомбору, тужним срцем јавља, да је члан професорског збора

МИЛАН СТОЈШИЋ,

редовни професор

после дугог и тешког боловања у 34. години живота, а 10. год. ревноснога службовања свога, данас, 16. фебруара 1900. г. у 1½ час по подне у вечност се преселио.

У Сомбору, 16. фебруара 1900. г.

Лака му црна земља!

ПОСЛЕДЊА НЕДЕЉА!

НЕОСПОРНО ПОСЛЕДЊЕ ВУЧЕЊЕ 6. МАРТА

ВЕЛИКЕ ДОБРОТВОРНЕ ЛУТРИЈЕ

У КОРИСТ

ПОЛИКЛИНИЧКОГ ДРУШТВА (БОЛНИЦЕ)

Главни згодитак 100.000 круна

1 згодитак по 5.000, 1000 круна итд. вредности.

Згодитци исплаћују се и у готовом по одбитку 20%.

Срећке по 1 круну препоручује: 47 8—10

Verwaltuug der grossen Wohlthätigkeits-Lotterie zu Gunsten des Budapester Poliklinische Vereines (Spital), Budapest, IV. Kosuth Lajos utcza 1 sz. Даље се могу срећке добити код свију банки, мењачница, поштанских ввања и благајнама угарских државних жељезница, трафикама и т. д.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.